Komşumuza karşı sorumluyuz

Hayrunnisâ Hanım: “Komşuluk ilişkileri nasıl olmalıdır? Komşular arası dengeyi nasıl gözetmeliyiz? Komşularımıza karşı görevlerimiz nelerdir?”

Komşularla ilgili hak ve hukûka riâyet etmek dinimizin önde gelen emirlerinden. Hem Kur’ân’da, hem de hadis-i şeriflerde bu konuda bir hayli teşvik, tavsiye ve uyarı buluruz.

Hiç şüphesiz komşularımızla huy, karakter, mîzaç, anlayış, kavrayış, görgü, görenek, dindarlık ve sair hususlarda aynı çizgide buluşmayabiliriz. Bilhassa günümüz şehir hayatında farklı düzeyde, farklı inanç yapısında, farklı kültür, görgü ve alışkanlıklara ve farklı ekonomik yapıya sahip komşularla bir araya gelmek mümkün olabiliyor. Fakat unutmayalım: Her komşumuz insandır, hepsinin de-–Bediüzzaman’ın ifadesiyle—bâtın-ı kalbi âyine–i Sameddir,1 öyleyse biz istersek, hangi çeşit insana komşu olursak olalım, iletişim ve iyilik imkânı muhakkak buluruz. Ve bulmalıyız.

Hangi durumda olursa olsun, zaten dinî referanslarımızda tavsiye edilen gönül zenginliğini her zaman yaşamak ve komşumuzla iyi geçinmek, komşumuzla asgarî ortak yönlerimizde birleşmek, onu kusurları için hor görmemek ve onun hakkını gözetmek bize düşüyor. Dînimizin bu inceliğini yaşayışımızla göstermek, karşı taraf hangi kültürden gelmiş olursa olsun, onun da bize iyi davranmasını ve bizi sevmesini sağlayacaktır. Şüphesiz komşuluk sadece yemek götürmekten veya kurban eti götürmekten ibaret kalmamalı. Genel çerçevede komşularımıza iyi davranmak ve onları kötülüklerimizden emîn kılmak bize komşuluk sevabı kazandırması açısından yeterli olur. Eğer fazladan bir iyilik yapmak için tercih yapmamız söz konusu olursa; “yakınlık-uzaklık” veya “akrabâlık-uzak akrabâlık” tarzında yaptığımız bir sıralama Kur’ân’a da uygun olur.

Konu ile ilgili âyet ve hadisleri inceleyelim:

* Cenâb-ı Hak şöyle buyurdu: “Allah’a ibâdet edin. Ve hiçbir şeyi Ona ortak koşmayın. Anne ve babaya iyilik edin. Akrabaya, yetimlere, fakîrlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya, eliniz ve emriniz altında bulunan

kimselere iyilik edin. Muhakkak Allah kibirli olanı ve böbürleneni sevmez.”2

* Hazret-i Ali (ra) bildirmiştir: Resûlullah Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Evden önce komşu, yoldan önce arkadaş, yolculuktan önce azık gelir.”3

* Cabir (ra) bildirmiştir: Allah Resûlü (asm) buyurdu ki: “Üç çeşit komşu vardır: Bunlardan birinin bir hakkı vardır. Bu, komşulardan en az hak sahibi olanıdır. Diğerinin iki hakkı vardır. Diğerinin de üç hakkı vardır.

Bir hakkı olan komşu: Müşrik komşudur. Bunda yalnız komşuluk hakkı vardır.

İki hakkı olan komşu: Müslüman komşudur. Bunda hem İslâm’ın hakkı, hem de komşuluk hakkı vardır.

Üç hakkı olan komşu: akraba olan Müslüman komşudur. Bunda hem İslâm’ın hakkı, hem akrabalık hakkı, hem de komşuluk hakkı vardır.”4

* Ukbe bin Âmir (ra) bildirmiştir: Resûlullah Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Allah huzurunda ilk dâvâlaşacak olan, birbirlerinin hakkını gözetmeyen iki komşudur.”5

* İbn-i Amr (ra) haber verdi: Resûlullah Efendimiz (asm) şöyle buyurdu: “Allah katında arkadaşın hayırlısı arkadaşına en hayırlı olandır. Komşunun hayırlısı da, komşusuna en hayırlı olandır.”6

* Abdurrahman ibn-i Ebî Kurad (ra) bildiriyor: Peygamber Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Ben Allah ve Resulünün sizi sevmesini istiyorum. Bunun için; 1-Size emânet edilene riâyet edin. 2-Konuştuğunuz zaman doğruyu söyleyin. 3-Komşularınıza iyilik edin, iyi davranın.”7

* İbn-i Mes’ûd (ra) bildirmiştir: Allah Resulü (asm) buyurdu ki: “Komşun seni iyi bilirse, bil ki sen iyisin. Komşun seni kötü bilirse, bil ki sen kötüsün.”8

* İbn-i Ömer (ra) bildiriyor: Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurdu: “Nice komşular vardır ki, Kıyamet gününde komşusunun yakasına yapışacak ve şöyle diyecektir: “Ya Rabbi, bu benim yüzüme kapısını kapadı ve iyiliğini benden esirgedi.”9

* Talk bin Ali (ra) haber vermiştir: Allah Resulü (asm) şöyle buyurmuştur: “Komşusu şerrinden emin olmayan kişi, gerçek mü’min değildir.”10

* Hazret-i Ali (ra) bildirmiştir: Resul-i Ekrem Efendimiz (asm) buyurdu ki: “Komşusu uğrunda öldürülen şehittir.”11

DUÂ

Ey Halîm-i Kerîm! Beni hilmine ve keremine mazhar kıl! Huyumu yumuşak, gönlümü cömert eyle! Öfkelendiğimde hilmi ve rıfkı, elimi uzattığımda tevazuu ve mahviyeti bana mihmandar kıl! Beni arkadaşlarıma dost, komşularıma refik, akrabama rahim, insanlara raûf eyle! Bizi cehennem azabından koru! Âmin.

Dipnotlar:

1- Sözler, s. 584

2- Nisâ Sûresi, 4/36

3- Câmiü’s-Sağîr, 2/1926

4- Câmiü’s-Sağîr, 2/1939

5- Câmiü’s-Sağîr, 2/1521

6- Câmiü’s-Sağîr, 2/2091

7- Câmiü’s-Sağîr, 2/1458

8- Câmiü’s-Sağîr, 1/198

9- Câmiü’s-Sağîr, 3/3047

10-Câmiü’s-Sağîr, 3/3302

11- Câmiü’s-Sağîr, 3/2792